

Marosi Zsuzsa és Fábíán Márton laudációja

Készítette: Dr. Pelyach István

Elhangzott: 2020. szeptember 21-én a Széchenyi Társaság emlékülésén, a Magyar Tudományos Akadémián

Úgy tartják, az egyes emberek értékrendjének kialakulásában komoly szerepet tölt be a családi háttér. Az a tarisznya, amelyet életünk folyamán viszünk magunkkal állandóan töltekezik, alakul ugyan, de legstabilabb eleme talán az, amit szüleink pakolnak bele. Minden bizonnyal vannak életutak, amelyek ellentmondanak ennek a megállapításnak, de Marosi Zsuzsa és Fábíán Márton életpályája eddig hitelesíti ezt. Értékkörző családba születtek mindketten. Zsuzsa édesapja a kiváló művészettörténész, ma is aktív Marosi Ernő professzor, édesanyja a szintén művészettörténész, korán elhunyt Szabó Júlia, aki Királyhelmecezen született. Ott, ahonnan a kiváló író Dobos László is származik, valamint a 19. század első felének merész nyelvújítója Helmecezy Mihály, („Helmecezy, aki a szót elmetszi”), s akinek lapja, a Jelenkor a reformkor ’40-es éveiben Széchenyi István gróf szócsöve is volt. Márton édesapja az idén 90 éves korában elhunyt író, újságíró, a népi írók értékrendjének egyik utolsó őrzője és képviselője Fábíán Gyula, aki viszont Nagyszalontán látta meg a napvilágot, Toldi Miklós, Arany János és Sinka István szülőhelyén, azok örökségét is hozva magával. S a pedagógus vénát minden bizonnyal édesanyjától, Pataky Margittól örökölte, aki magyar-latin szakos tanárként nevelte generációk sorát. Ők voltak azok, akik a tarisznyákat először töltögették, s hihetjük, valódi értékekkel.

Ilyen családi háttérrel szinte törvényszerű volt mindkettejük számára, hogy a középiskola elvégzése után az Eötvös Loránd Tudományegyetem bölcsész kara lesz felsőfokú tanulmányik intézménye, ahol Zsuzsa 1987-ben végzett magyar-angol, Márton egy évvel később magyar-történelem szakon. Tanári pályájukat mindketten Budapesten a Móricz Zsigmond Gimnáziumban kezdték. Márton útja innen vezetett a Radnóti Miklós Gimnáziumba, ahol ma is tanít, Zsuzsáé a budakeszi Nagysándor József Gimnáziumba, majd az ELTE Tanárképző Főiskolájára, ahol angol nyelvet tanított, s emellett rendszeresen fordított, főképp művészettörténeti tanulmányokat. Tudásukat, tapasztalatukat arra is használták, hogy magyar nyelv és irodalom tankönyveket, tankönyvfejezeteket írjanak, s a modern kor kihívásainak megfelelően mindketten részt vettek digitális tananyagok fejlesztésében is. Ha beleolvasunk az általuk írt anyagokba, a nyelvi s tartalmi igényesség az első, ami szembe tűnő, hiszen a nyelv a kultúra hordozója, de egyben az ismeretek átadásának, az értékek megőrzésének legbiztosabb eszköze is. S felkészültségük mércéje az is, hogy nem ültek fel divatos – vagy annak tűnő – irodalomtörténeti, irodalomelméleti irányzatoknak, nyelvünket s a magyar irodalmat – s természetesen a világirodalmat is – a valódi értékek mentén tárták az olvasók s a diákok elé. Marosi Zsuzsa és Fábíán Márton biztos alapokon nyugvó nemzeti értékrendjét meghatározza református hitük is, aminek szintén megvannak a családi gyökerei, hiszen dédpapáik annak idején az egymástól nem is olyan nagy távolságban lévő Ungtarnócon illetve Nagygéresen voltak református tiszteletesek.

Életüket 2001-ben kötötték össze, s sorsuk 2007 és 2011 között más pályára állította őket. Zsuzsát Madridban diplomatának, másodkonzulnak nevezték ki, s természetesen a család - az időközben született leányukkal, Júliával - együtt költözött ki a spanyol fővárosba. Márton itt élhette volna a diplomataférjek kellemes, gondtalan életét, de ez ellenkezett volna életszemléletével. Fontosnak tartotta, hogy a spanyoloknak, főképpen Madridban, ha Magyarországról hallanak, ne csak „Puskász” (Puskás Öcsi) jusson eszükbe, ezért éveken keresztül magyar filmklubot szervezett és vezetett, leányuk iskolájában előadásokat tartott a magyar nyelvről, a magyar kultúráról, talán elmondhatjuk - önkéntes kultúrdiplomata lett.

Hazatérésük után kapcsolódtak be s lettek oszlopos tagjai a Kinyílik a Világ Alapítvány programjának. A program határon túli magyar gyerekek tanítását és nyaraltatását tűzte ki célul, s kezdetben elsősorban felvidéki és kárpátaljai gyerekeket táboroztattak s tanítottak, később egy ennél sokkal elhanyagoltabb, már-már elfeledett tájegységre, a Csángóföldre, azon belül a moldvai csángókra összpontosították figyelmüket. A Bákó megyei Klézsén (Cleja) évente megtartott anyanyelvi táborukba olykor a helyi hatóságok, a román értelmiségiek ellenpropagandájával megküzdve kell szó szerint összegyűjteni a csángó gyerekeket. Márton minden reggel kisbusszal bejárja a környéket, „begyűjti” a gyerekeket, akik teljes ellátás mellett ismerkednek a magyar nyelv alapjaival játékos foglalkozások keretében, majd késő délután hazaszállít mindenkit. A tábor önellátó, tehát amellett, hogy mindketten tanítanak, bevásárolnak, reggelit, ebédet készítenek, elmosogatnak, takarítanak is. Úgy hiszem, az itt folyó munka értékét elhivatottan csak az tudja megítélni, aki egyszer személyesen ellátogat oda. Egy olyan közegben, olyan vidéken szolgálnak nyaranta, ahol a magyar nyelvet a tényleges kiveszés fenyegeti. A magyarul is tudó moldvaiak száma ma kb. 40 ezer főre tehető, ami a moldvai katolikusoknak csak mintegy egyhatoda (16%-a). A moldvai román anyanyelvű katolikusok jó részének ősei azonban szintén az egykori magyar lakosság között keresendőek. Ennek tükrében érdemes méltányolni a Szeret-Klézsa Alapítvánnyal együttműködő erőfeszítésüket.

Úgy látszik, a Marosi-Fábián házaspár életét a ciklikusság határozza meg. Zsuzsa 2019-től újra diplomata lett Madridban, s férje ez év nyarán, a tanév végén követte őt. Kinti lehetőségeiket most a járványhelyzet határozza meg, de bizton számíthatunk a 2011-ben abbahagyott munka folytatására.

Pedagógusi, a magyar kultúra megismertetésében kifejtett munkájuk, a tiszta magyar nyelvet őrző, ápoló és terjesztő elhivatott tevékenységük méltóvá teszi őket arra, hogy az Országos Széchenyi Társaság díjának birtokosai legyenek.